

Výskyt a vybrané biologické vlastnosti bytlu metlatého (*Bassia scoparia*) v Praze

Souhrn

Bytel metlatý (*Bassia scoparia*) patří k druhům rostlin, které jsou invazivní a šíří se v současné době na území ČR. Posouzení biologických charakteristik druhu patří k hlavní náplni práce. Rostlina sice osidluje především ruderalní místa v obcích i mimo ně, proniká však místy až na ornou půdu, kde se potom uplatňuje jako plevel v okopaninách. Management tohoto druhu na polích je značně stížen kvůli jeho vícenásobné rezistenci vůči herbicidům. Dobré plánování agrotechnických zásahů, střídání plodin, orba a posklizňová aplikace herbicidů patří k opatřením proti výskytu druhu na polích. Problematika invazních druhů se již často řeší na mezinárodním poli. Ohledně výskytu bytlu v České republice se prozatím uplatňuje shovívavý pohled. Tolerance se aplikuje v případě, že se druh v příměstských oblastech vyskytuje natolik, že je jeho eradikace nepraktická až nemožná. Nově poskytují podstatný přínos pro monitoring i nástroje dálkového pozorování. Potenciál představují bezpilotní snímkové letouny – UAV s kamerami na principu rozdílu reflektancí vegetačního pokryvu.

Součástí práce byl monitoring druhu v Praze. Výsledky z monitoringu potvrdily, že je výskyt bytlu vázaný na ruderaly podél silničních tahů. K potvrzení došlo rovněž po provedení testu statistické závislosti. K nálezům došlo na 71 lokalitách, údaje byly sepsány a poslány do databáze AOPK ČR. Výsledkem vznikla mapa rozšíření. Pro monitoring této jednoleté invazní rostliny je doporučeno navštěvovat lokality vícekrát za sezonu, kvůli vysekávání a aplikaci herbicidů v rámci údržby silnic. Rostliny dokážou rychle obrazit a dosáhnout zralosti před koncem sezony. Druh se vyznačuje vysokou produkcí nažek. Bytel je uzpůsoben na šíření pomocí větru, produkuje lehké nažky. Mateřské rostliny rostou tvarem do koule, navíc se mohou zlomit a kutálením jako stepní běžci rozsypávají semena. Tento způsob šíření bývá efektivní i na několika-kilometrové vzdálenosti. Spolu s rozšiřováním zástavby, zároveň přibývá i potřebná dopravní infrastruktura, což poskytuje migrační možnosti pro expanzivní rostliny. Hlavní migrační cesty na území České republiky vedou podél Labe z Německa a také z panonské nížiny přes Moravu. Nejvíce využívanými koridory se stávají dálnice, železniční tratě i říční síť sloužící pro přepravu materiálu. Tato práce vyzdvihuje především šíření v ruderálech podél silničních a železničních tras.

V rámci experimentu klíčení byla stanovována míra primární dormance. Vzorky semen byly nasbírány v závěru sezony. Podle hypotézy bylo prokázáno, že zralé nažky mají pouze krátkou počáteční dormanci a jsou rychle připraveny klíčit. Významné urychlení klíčení proběhlo u vybraných vzorků vesměs po druhém týdnu. Popisné statistiky klíčení naznačují vysokou fertilitu rostliny.

Klíčová slova: Biologické invaze; nepůvodní druhy; ruderalní rostliny; bytel metlatý